

Sopranen Hedwig Schulze som Kierkegaard hørte synge Elvira i Mozarts opera *Don Juan* på Königliches Opernhaus.

Mozart, i hvis opera *Don Juan* Kierkegaard hørte Hedwig Schulze synge Donna Elvira i december 1841.

at overvære opførelsen af Mozarts opera *Don Juan*, der, som det fremgår af bladet *Allgemeine musikalische Zeitung*, blev opført i anledning af Mozarts fyrrårs dødsdag den femte december.

Kierkegaard hørte den, som det fremgår af *Don Juan-analysen*, sunget på tysk og med recitativer, sidstnævnte var ikke noget, han var vant til fra Det kongelige Teater i København, hvor den forbindende tekst ikke blev sunget, men talt.

Efter at Kierkegaard havde hørt ouverturen, som han i *Don Juan-analysen* kalder for 'et fuldendt mesterværk', hørte Leporello i operaens åbningsscene klage over, hvor dårligt han er aflønnet af Don Juan, set Don Juan på flugt, efter at han har forsøgt at voldtage Donna Anna, set Don Juan dræbe Donna Annas fader, Kommandanten, hørt en duet med Donna Anna og Don Octavio, træder Donna Elvira ind på scenen i rejsetøj og synger en arie om, at hendes hjerte er gået i stykker og at verden er mørk på grund af Don Juans manglende kærlighed til hende.

Elviras parti i Mozarts *Don Juan* blev sunget af den dengang seksogtyveårige sopran Hedwig Schulze og i et brev til Emil Boesen den fjortende december 1841 skriver Kierkegaard, at hun har en slående lighed med 'en vis ung pige', underforstået hans tidligere kæreste Reginé Olsen, og at det indvirkede ubehageligt på ham at se hende i netop rollen som Elvira, som en pige der både er forført og forladt.

Eller som Kierkegaard skriver i et af sine notater fra Berlin:

Her i Berlin udfører en demoiselle Hedwig Schulze, en sangerinde fra Wien, Elviras parti. Hun er ret smuk, determineret i sin optræden – hun har i gang, højde, påklædning (sort silkekjole, bar hals, hvide handsker) en påfaldende lighed med en ung dame jeg har kendt. Det er dog et besynderligt tilfælde. Jeg måtte ordentlig anvende lidt magt mod mig selv, for at fordrive dette indtryk.

Den lighed, som Kierkegaard taler om mellem Hedwig Schulze og Regine Olsen, havde med den måde, de bevægede sig på og deres højder og deres tøj at gøre samt, må vi antage, hvordan de så ud i ansigtet. Vi kender til et portræt fra 1840 af den attenårige Regine Olsen, der er malet af portrætmaleren Emil Bærentzen (1799-1868), som Kierkegaard i øvrigt bad Emil Boesen snakke med for at få oplysninger om hende, og til et foto af den seksogtyve eller otteogtyve år gamle Hedwig Schulze fra Karl Theodor von Küstners *Album des königl. schauspiels und der königl. oper zu Berlin für die zeit von 1796 bis 1851* (1858). Umiddelbart synes ligheden ikke påfaldende, men ser man nærmere på deres hager, næser og pander synes der at være en vis lighed.

Det var tre år før Emil Bærentzen malede Regine Olsen, at Kierkegaard, i maj 1837, første gang mødte den yndige og indtagende Regine Olsen (1822-1904) hos Enkefru Cathrine Rørdam på Frederiksberg ved København, hvor Kierkegaard ofte kom på besøg.

Tre år efter, en septemberdag i 1840, går Kierkegaard hjemmefra med det forsæt at spørge Regine Olsen, om hun vil forlove sig med ham, eller som han skriver i *Papirerne* 'nu skal det afgøres'. Kierkegaard får Regine Olsen og hendes families 'ja' til forlovelsen, men kort efter fortryder han forbindelsen.

I sit arbejde med at komme ud af forholdet spiller han, som det fremgår af *Papirerne*, en følelseskold, men vittig og kåd skurk, ikke, hævder han, for at såre hende, men for at hjælpe hende til hurtigt at komme over det brudte forhold. Og hverken bønnen fra Regine Olsen og hendes fader, etatsråd, kontorchef Terkel Olsen (1784-1849), Emil Boesen eller storebroderen, teologen Peter Christian Kierkegaard (1805-1888), kunne få Kierkegaard fra at hæve forlovelsen med hende, der var en realitet i oktober 1841.

Kort efter samme måned rejser Kierkegaard som nævnt til Berlin, og både broderen Peter Christian Kierkegaard og Emil Boesen fulgte ham til Toldboden.

Tollboden i København, hvorfra Kierkegaard sejlede til Berlin.

Umiddelbart skulle man tro, at Kierkegaards rejse til Berlin i oktober 1841 havde karakter af en flugt, en flugt væk fra Reginé og hendes familie, væk fra hans familie og venner og den almindelige sladder i København om ham og hans karakter i forhold til den brudte forlovelse.

Og når vi ved, at han elskede at spadserere rundt i København og tale med de mennesker, han mødte på sin vej, elskede sit bibliotek og at han, som han skrev til Emil Boesen den enogtredivte oktober 1841 i et af sine første breve fra Berlin, at det 'at rejse er en tåbelighed', styrker det en antagelse om, at Kierkegaards rejse til Berlin havde karakter af en flugt.

På den anden side, så ved vi, at Kierkegaard med stort engagement og stor interesse – i hvert fald til at begynde med – fulgte Schellings forelæsninger: Han tog notater under forelæsningerne, som han renskrev om aftenen, så meget tyder på, at der fra hans side har været et reelt ønske om at følge Schellings forelæsninger, jf. brevet til broderen Peter Christian Kierkegaard fra februar 1842, hvor han som nævnt skriver, at 'havde Schelling ikke læst i Berlin, var jeg ikke rejst ud'.

Det er først senere, fordi Schelling efter hans mening vrøvler, at Kierkegaards interesse daler og han i større omfang anvender tid på at skrive på *Enten-Eller* og går i byen for at se og opleve den.

Der er altså meget, der tyder på, at Kierkegaard ikke ville være rejst, i hvert fald ikke til Berlin, hvis ikke Schelling havde forelæst.

Som nævnt satte det Kierkegaards sind i bevægelse, da han så Hedwig Schulze i rollen som Elvira i Mozarts *Don Juan* på operaen i Berlin. Og han så hende ikke kun on stage, men formentlig også off stage, idet han